

Raadsvoorstel

Datum vergadering	: 23 april 2024
Registratie nummer	: GZDGWB1312876/1312885
Voorstelnummer	: RV2024-044
Portefeuillehouder	: Jacoline Hartman
Bijlage(n)	: 1. Water- en Rioleringsprogramma 2. Bijlage financiële paragraaf
Onderwerp	: Water- en Rioleringsprogramma 2025-2029

Onderwerp

Water- en Rioleringsprogramma 2025-2029

Bekijk ons filmpje via de link of QR code: <https://youtu.be/263xAxB-8kc>

Beslispunten

1. Het Water- en Rioleringsprogramma 2025-2029 vast te stellen
2. Als uitgangspunt voor de begroting 2025 en de meerjarenbegroting, voor het onderdeel water en riolering, het kostendekkingsplan "basisscenario" vast te stellen en hiermee het financieel voordeel groot € 774.343,- voor de algemene dienst op te nemen.

Inleiding

Met de komst van de riolering in de 20^e eeuw, is de levensverwachting aanzienlijk gestegen. Dit Water- en Rioleringsprogramma (WRP) is essentieel voor het waarborgen van de volksgezondheid en een gezonde en duurzame leefomgeving. Het is een investering die niet alleen de huidige generatie, maar ook toekomstige generaties ten goede zal komen. Met toegewijde collega's verrichten wij dagelijks veel inspanningen om het afvalwater van ongeveer 53 duizend inwoners te verwerken. Een waardevolle investering. Ons watersysteem heeft een vervangingswaarde van ongeveer 435 miljoen euro.

Het klimaat ondergaat grote veranderingen. De aarde warmt op en de zeespiegel stijgt. Dit vraagt om een vernieuwde aanpak. Recente klimaatscenario's laten zien dat we ons moeten voorbereiden op meer extreme neerslag en langere periodes van droogte. Het is belangrijk om zo min mogelijk water te lozen en zo veel mogelijk water vast te houden. Met dit programma dragen we bij aan het realiseren van een klimaat- en waterrobuuste inrichting in 2050.

Dit programma is opgesteld in lijn met de omgevingsvisie van West Betuwe en gebaseerd op onze lokale adaptatiestrategie. Het programma speelt voor onze watertaken in op diverse thema's zoals drinkwaterbesparing, droogte en de woningbouwopgave. Zo zien we kansen om vroegtijdig schoon water in bestaand gebied af te koppelen. Ook streven we onze duurzaamheidsambities na om in 2050 energieneutraal te zijn. Afvalwater zien we steeds minder als afval en meer als bron voor energie en grondstoffen. Met de inrichting, het beheer en het gebruik van het watersysteem dragen we bij aan een goede waterkwaliteit en de zichtbaarheid van water in ons mooie rivierenlandschap.

Dichtbij en op maat. Samen met onze burgers en bedrijven zijn wij verantwoordelijk voor een veilige en gezonde leefomgeving. Wij werken hard om de basis op orde te hebben waarmee we meer planmatig te werk gaan. Dat maakt de weg vrij voor een kerngerichte aanpak. Ook gaan we samen met bewoners aan de slag om tuinen watervriendelijker te maken.

Het WRP is een onderbouwing voor de riool- en waterzorgheffing en geeft input voor de actualisatie van de omgevingsvisie en het toekomstige omgevingsplan. Met dit programma wordt vastgesteld hoe wij invulling geven aan onze watertaken. Deze houden in:

1. Wij hebben een zorgtaak om stedelijk afvalwater in te zamelen.
2. Wij moeten zorgen voor een doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater.
3. Wij hebben een grondwatertaak. Dat betekent dat wij in openbaar gebied maatregelen moeten treffen om nadelige gevolgen van de grondwaterstand zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Samenvatting

-

Besluitgeschiedenis

25 juni 2019 Water- en Rioleringsplan 2019-2023

29 april 2021 Verordening afvoer hemel- en grondwater en riolaansluitverordening

22 februari 2022 Omgevingsvisie West Betuwe 1.0

29 maart 2022 Subsidieverordening verwerking hemelwater West Betuwe

9 augustus 2022 Lokale (Klimaat) Adaptatie Strategie en Maatregelenprogramma klimaatadaptatie

8 november 2022 Besluit verlengen huidig WRP met 1 jaar (tweede bestuursrapportage 2022)

19 december 2023 Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing West Betuwe 2024

Beoogd effect

Het vaststellen van het Water- en Rioleringsprogramma 2025-2029 is essentieel voor het waarborgen van een gezonde en duurzame leefomgeving in de gemeente West Betuwe. Het programma sluit aan bij de omgevingsvisie en de lokale adaptatiestrategie, en zorgt ervoor dat wij onze inspanningen kunnen blijven verrichten om de kostbare infrastructuur van water en riolering voldoende te kunnen beheren. Daarnaast biedt het concrete maatregelen om de uitdagingen van het veranderende klimaat het hoofd te bieden.

Argumenten

1.1 Met slim en doelmatig rioolbeheer dragen we bij aan een gezonde en leefbare omgeving. Samen met het waterschap zorgen we dat het afvalwater wordt ingezameld, getransporteerd en gezuiverd. Hierbij houden we rekening met waterkwaliteitsdoelstellingen en onderzoeken we innovatieve oplossingen. Samen werken we aan een robuuste inrichting van het water- en rioolsysteem. Ook zien we kansen bij de woningbouwopgave om vroegtijdig schoon water in bestaand gebied af te koppelen en zo voldoende ruimte in het bestaande systeem te creëren.

1.2 We hebben inzicht in ons grondwater en zetten in op bewustwording van droogte door aandacht te vragen voor waterverbruik en hergebruik van regenwater.

We zetten in op bewustwording van het risico op waterschaarste in droge zomers. Bijvoorbeeld door minder water te verbruiken, regentonnen te plaatsen en hemelwater te infiltreren in de bodem. Wateropvangsystemen zoals wadi's en waterbergingen leggen we aan en benutten we om water op te slaan en langdurige droge perioden beter te overbruggen.

1.3 Met de toenemende schaarste aan energie en grondstoffen moeten we alle beschikbare bronnen zo goed als mogelijk benutten.

We gaan door met het scheiden van waterstromen en het lokaal verwerken van regenwater. We passen doelmatig levensduurverlengde maatregelen toe bij onze riolen door deze te herstellen zonder graafwerkzaamheden. We zetten in op energiezuinige pompen. We ondersteunen de pilot voor

aquathermie in Enspijk, waarmee het water van de Linge gebruikt kan worden om gebouwen te koelen en verwarmen. Ook volgen we de ontwikkelingen op het gebied van riothermie waarmee energie wordt verkregen uit afvalwater.

1.4 We zorgen voor een adaptief water- en rioleringsstelsel. De openbare ruimte benutten we zo goed als mogelijk voor de lokale verwerking van hemelwater

Verhoogde temperaturen zorgen voor meer extreme regenbuien, waardoor stedelijke afvoersystemen overbelast raken. Bovendien geeft een stijgende zeespiegel risico's bij het pompen en afvoeren van ons stedelijk afvalwater en regenwater. Wij leggen onze systemen aan voor de komende 50-80 jaar. Wat er gaat gebeuren met het klimaat is onzeker, daarom werken wij aan adaptatie. De openbare ruimte benutten we voor de lokale verwerking van hemelwater en we zoeken naar groenblauwe oplossingen. Groen maakt gezond.

1.5 Door klimaatverandering neemt de kans toe op een slechte waterkwaliteit, tekort aan oppervlaktewater én overlast en schade door overstrooming

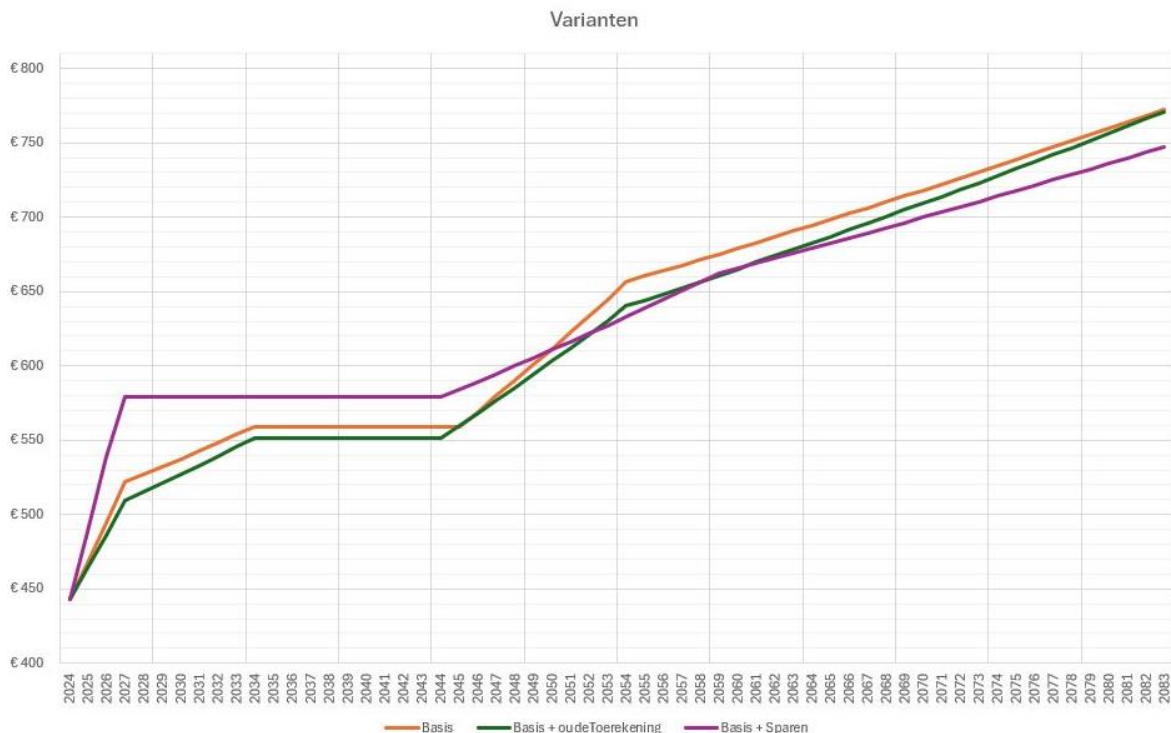
Een teveel of tekort aan oppervlaktewater zien we niet alleen als bedreiging, maar ook als kans om via eventueel benodigde verbetermaatregelen de uitstraling van ons prachtige rivierenlandschap verder te verbeteren.

1.6 Naarmate we de basis nog beter op orde hebben kunnen we meer planmatig te werk gaan. Dat maakt de weg vrij voor een kerngerichte aanpak

Het op orde hebben van de basis van ons riolerings- en watersysteem leidt tot integrale afstemming en gezamenlijke inspanningen. Inzicht stelt ons in staat om maatregelen per kern te benoemen en af te stemmen met andere disciplines, zoals wegen en groen. Op dit schaalniveau kunnen we maatregelen nemen die zowel lokale knelpunten wegnemen als bijdragen aan een water robuust systeem.

2.1 Het is de kunst om een gezonde balans te vinden tussen het zo goed mogelijk uitvoeren van de watertaken, het realiseren van de ambities en een betaalbare riool- en waterzorgheffing

Voorgesteld wordt om het basisscenario vast te stellen. Zie oranje lijn in figuur 1. Het effect van het verhogen van de toerekening dekkosten is te zien met de groene lijn. Bij het basisscenario is het bedrag wat wordt toegerekend aan het WRP voor dekkosten (baggeren, beschoeiing, maaien watergangen, vegen en onkruid verharding) verhoogd met een bedrag groot € 206.747,-. Zie financiële bijlage kopje 4. We hebben ook het verschil van de tarieven in beeld gebracht bij wel of niet sparen en versneld aflossen, zie hiervoor paarse lijn. Bij het basisscenario gaan we uit van niet sparen en versneld aflossen. Voor meer uitleg zie kanttekening 2.1.

Figuur 1 scenario's en gevolgen tarief

2.2 Het heeft een voordeel voor de algemene dienst

Het verhoogde btw-component door gestegen kosten groot €567.596,- en de toegerekende gestegen kosten van andere taakvelden als straatvegen, baggeren, aan het taakveld Riolering leveren een voordeel op voor de algemene dienst totaal groot € 774.343,-

2.3 Een doordacht WRP kan kostenbesparend zijn op de lange termijn

Preventieve maatregelen en regelmatig onderhoud verminderen de kans op grote, kostbare reparaties in de toekomst.

2.4 Hiermee behouden we een kostendekkende riool- en waterzorgheffing

De riool-en waterzorgheffing is specifiek bedoeld voor het dekken van de kosten van de gemeentelijke watertaken. Deze heffing mag op begrotingsbasis maximaal kostendekkend zijn: de geraamde opbrengsten mogen de geraamde lasten niet overstijgen.

Kanttekeningen

2 De wettelijke verplichting van een WRP is met de komst van de omgevingswet vervallen

In de Omgevingswet zijn gemeenten niet langer verplicht om een WRP op te stellen. De Omgevingswet biedt gemeenten kerninstrumenten om beleid en regelgeving vast te leggen. Eén hiervan is het programma (art. 3.14 Omgevingswet): Het college van burgemeester en wethouders kan ter invulling van de taak een gemeentelijk rioleringsprogramma vaststellen.

Het WRP bevat ambities, beleidsdoelen en een visie die input geeft voor een toekomstige actualisatie van de omgevingsvisie. Om te beschrijven hoe wij invulling geven aan de gemeentelijke zorgtaken voor water en riolering is een nieuw programma voor de jaren 2025-2029 nodig. Het WRP is daarnaast een onderbouwing voor de riool- en waterzorgheffing.

2.1 Met het basisscenario stappen we af van sparen en versneld aflossen

We behouden met het basisscenario een betaalbare riool- en waterzorgheffing. Onder de huidige financiële omstandigheden (stijging van uitvoeringskosten, rente en noodzakelijke maatregelen) komt met het voortzetten van de spaarvoorziening voor rioolvervanging de betaalbaarheid in het gedrang. Hoewel sparen vanaf circa 2050 voor een structureel minder hoge heffing zorgt, zou deze binnen de planperiode met nog eens €50 moeten stijgen. In het basisscenario is hiervan af gezien. Zie hiervoor ook figuur 1 (Basis + sparen) in de financiële paragraaf.

2.2 Als we onze heffing vergelijken met andere gemeenten, lijken wij vrij hoog te zitten

Een goed vergelijk is niet te maken. De riool- en waterzorgheffing is afhankelijk van factoren zoals keuzes van voorgaande jaren over beheer en onderhoud, gekozen financieringswijze, de hoogte van gekozen ambities, afschrijvingstermijnen, heffingsmethodiek, doorrekening van overhead etc. Ook fysieke kenmerken van onze gemeente spelen hierin mee.

Om te verklaren waarom West Betuwe een hogere riool- en waterzorgheffing heeft, hebben wij voor de planperiode 2019 t/m 2024 voor twee vergelijkbare gemeenten de effecten van bepaalde keuzes in beeld gebracht. Daarmee zouden we uitkomen op een vergelijkbare heffing. In tabel 1 en 2 is het verschil verklaard. Onder het kopje financiën worden onderwerpen verder toegelicht.

Tabel 1 Vergelijk gemeenten

2024	€
Riool- en waterzorgheffing West Betuwe	443
Gemeente 1	289
Gemeente 2	233
Effecten keuze West Betuwe	+ 153,50
Heffing West Betuwe – effecten	289,50

In tabel 2 worden de onderdelen weergegeven die in onze gemeentelijk heffing zijn opgenomen en bij de 2 vergelijkbare gemeenten niet zijn opgenomen. Als deze bedragen in mindering worden gebracht op onze heffing geeft dat een beter vergelijkbaar beeld.

Tabel 2 Effecten keuzes

Effecten keuzes West Betuwe	Effect op de heffing (€)
Sparen en versneld aflossen, dus lagere lasten in de toekomst	40
Grondexploitatie (GREX) deel water/riolering gefinancierd uit de riool- en waterzorgheffing	10
Afschrijving riolering 60 jaar i.p.v. 80 jaar (keuze vanwege onze grondslag)	13
Hogere toerekening van dekkosten (baggeren, vegen wegen, onkruidbestrijding e.d.)	5
Indexering projecten gefinancierd uit de riool- en waterzorgheffing i.p.v. alg. middelen (in 5 jaar opgelopen naar 25%)	40
Personeelsbestand op orde	28
Planvorming/onderzoek klimaat gefinancierd uit riool- en waterzorgheffing i.p.v. algemene middelen	3,5
Rekenrente van boekwaarde ca 1% hoger dan de andere gemeenten	14
Totaal effect op de heffing	153,50

Financiën

Met het basisscenario stijgt het tarief de komende planperiode met 15 tot 51 euro (tabel 3). Hiermee houden we de grondexploitatie (deel riolering en water) in de rioolheffing en stappen we af van de financieringswijze sparen en versneld aflossen.

Tabel 3 Effecten voor het tarief (exclusief inflatiecorrectie)

	2025	2026	2027	2028	2029
Tarief volgens WRP-2019 (prijspeil 2019)	375	383	390	398	406
Tarief volgens WRP-2019 (prijspeil 2024)	453	462	471	480	490
Tarief volgens WRP-2025 (prijspeil 2024)	468	494	522	527	532
Vershil	15	32	51	47	42

De riool- en waterzorgheffing mag volgens de gemeentewet maximaal kostendekkend zijn. Met dit WRP is hiervoor gekozen. De opbrengsten van de heffing mag alleen besteed worden aan onze zorgtaken voor water en riolering.

Hierbij moet gedacht worden aan:

- beheerkosten riolering en water, riool en waterprojecten, btw, personeelskosten, grondexploitatie (deel riolering/water), klimaatmaatregelen (deel hemelwater).
- toerekening van deeltkosten voor het onderhouden van watergangen, en reinigen van verhardingen

In bijlage 2 wordt uitgebreid ingegaan op de effecten van de nieuwe tarieven ten opzichte van de huidige tarieven.

Daarnaast is voor de algemene dienst sprake van een voordeel van 774.343 euro.

Aan het nieuwe WRP wordt er 206.747 euro meer toegerekend door gestegen kosten van andere taakvelden (nevenactiviteiten) als straatvegen, baggeren aan het taakveld riolering. Deze kosten komen nu ten laste van de heffing in plaats van de algemene middelen.

Daarnaast valt de btw-component 567.596 euro hoger uit door de gestegen kosten binnen het plan. Dit bedrag van 567.596 euro mag toegerekend worden aan de rioolheffing als last en hiermee als voordeel overgeheveld worden naar de algemene middelen.

Dit "voordeel" voor de algemene middelen groot € 774.343 euro is ter dekking van de reeds gestegen kosten van de nevenactiviteiten en hogere uitname uit het gemeentefonds voor de btw. Zie ook bijlage financiële paragraaf.

Communicatie en participatie

- Voor concrete activiteiten uit het WRP wordt een communicatie- en/of participatieplan opgesteld.
- Inwoners informeren over de vaststelling van het WRP in een nieuwsbericht in de gemeenterubriek
- Op grond van de Wet elektronische publicaties (Wep) wordt dit programma na vaststelling bekendgemaakt in het (elektronisch) gemeentebblad op overheid.nl

Uitvoering/Planning

Het WRP heeft een looptijd van 5 jaar. In 2028/2029 wordt er een nieuw programma opgesteld.

26 februari 2024

Kenmerk GZDGWB1312876/1312885

Evaluatie

Om een kostendekkende riool- en waterzorgheffing te behouden, dient deze telkens te worden geïndexeerd op basis van de optredende inflatie. Jaarlijks wordt, bij het vaststellen van de nieuwe programmabegroting, het te hanteren indexatiepercentage bepaald.

Bij het opstellen van het volgende Water- en Rioleringsprogramma wordt in 2028/2029 dit programma geëvalueerd.

Risicoparagraaf

Risico omschrijving	Beheersingsmaatregel
Achterblijven woningbouw	Riolering pas aanleggen als er voldoende zekerheid is over de realisatie en fasering
Inflatie	Jaarlijks analyseren in hoeverre de inflatie (aanzienlijk) afwijkt van het geen al in de tarieven is verwerkt en wat het (financieel) effect voor het WRP is
Wateroverlast	Afkoppelen, verordening afvoer hemel- en grondwater
Droogte en bodemdaling	water afkoppelen, vasthouden en infiltreren in de bodem
Waterschaarste	Inzetten op communicatie: minder water verbruiken, regentonnen plaatsen, hemelwater infiltreren in de bodem
Overstromingsrisico	Valt buiten de scope van dit plan en is geregeld in regionale waterbeheerprogramma's
Falen van het systeem	Werken aan de basis op orde
Personeel	Actief personeelsbeleid, aantrekkelijke werkgever blijven

Burgemeester en wethouders van de gemeente West Betuwe
de secretaris, Philip Bosman
de burgemeester, Servaas Stoop